Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII Ч. 105. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 5-го ЧЕРВНЯ (JUNE) 1956. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 105. VOL. LXIII.

БОРОТЬБА В КОНҐРЕСІ ЗА ВИСОТУ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

КОМІСІЯ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ЗМЕНШИЛА ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ НА 1,109,000,000 ДОЛЯРІВ, А УРЯД ДОМАГАЄТЬСЯ НА ЦЮ ЦІЛЬ 4,900,000,000 ДОЛЯРІВ; ПРОПОНУЮТЬ СКАСУВАТИ ДОПОМОГУ ЮГОСЛАВІЇ

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів і Сенат цього тижня мають вирішити справу допомоги закордонові. Уряд президента Айзенгавера запропонував на цю ціль видатки в сумі 4,900,000,000 долярів. Але Комісія Закордонних Справ в Палаті Ропрезентантів зменшила цю суму на 1,109,000,000 долярів. В середу почнуться дебати над справою допомоги закордонові в повній Палаті Репрезентантів, яка має також вирішити, чи Президент матиме повновласті робити зобов'язання в справі допомоги закордонові на довшу мету. Комісія відкинула і цей пункт урядового законопроєкту, хоч він був ключевим в урядовій програмі. Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що уряд боротиметься за свій проєкт допомоги закордонові в Сенаті, якщо Палата Репрезентантів його змінить. Голова Комісії Закордонних Справ конґресмен Джеймс П. Ричардс сказав, що зменшена допомога закордонові в цьому році — ще перевищає минулорічну суму, призначену для закордону. Він також підкреслив, що уряд має до диспозиції 5,200,000,000 долярів ,які не були видані в попередніх роках на військову допомогу, і 1,800,000,000 дол. з фондів, призначених на економічну допомогу. Конґресмен Ричардс критикував американських союзників в Европі, кажучи, що Франція не цікавиться військовими приготуваннями союзників, а Англія плянує навіть зменшити свої оборонні сили. Сенатська Комісія Закордонних Сярав випрацьовує окремий проєкт допомоги закордонові. Голова цієї комісії сенатор Волтер Ф. Джордж заявив, що на його думку комісія в Палаті Репрезентантів забагато зменшила видатки на допомогу закордонові. Республіканський конґресмен Джан М. Ворис, який підтримує урядовий законопроєкт, заявив, що якби Конґрес дійсно зменшив допомогу закордонові на один більйон долярів, то тоді треба б було, згідно з твердженням департаменту оборони, змінити всі пляни допомогової політики. З Пентаґону заявляють, що на зменшення допомоги закордонові не можна погодитися ані з військового, ані з політичного становища. Суму на допомогу можна б зменшити найвище на 129,000,000 долярів, без шкоди для безпеки країни. В конґресових колах виникло домагання, щоб ЗДА скасували допомогу Юґославії після того, як маршал Тіто заявив у Москві, що тепер ніщо не зможе роз'єднати комуністичні країни, як це було сталося в 1948 році за влади Сталіна.

Спустили на воду наймогутніший в світі воєнний корабель „Саратоґу"

Бруклин, Н. Й. — В суботу 2-го червня в порті в Брукліні спустили на воду наймогутніший в світі воєнний корабель — літаконосець „Саратоґа". Цей корабель є довгий на 1,039 стіп, його посмість становить більш як 60,000 тон, його залога виносить 3,000 моряків і летунів. „Саратоґа" пливатиме вздовж узбережжя стейту Ню Джерзі цілий тиждень, а в найближчу суботу має вернутися до порту. В третьому тижні цього місяця відбудеться друге випробування цього літаконосця. „Саратоґу" почали будувати в грудні 1952 року, 8 жовтня минулого року охристили цей літаконосець. Пізніше виявилося, що чотири пропелери треба було замінити іншими, і тому його почали випробовувати аж тепер.

Володимир Залозецький спростовує фальшиві інформації румунів в справі Буковини і Басарабії

Ню Йорк. — У відповідь на листи румунського політика Аль Бунеску, надруковані в „Ню Йорк Таймсі", в яких були висловлені знову румунські претенсії до заселених українцями земель Буковини і Басарабії, відомий український буковинський політик і посол до австрійського і потому теж і до румунського парляменту від українського населення Буковини Володимир Залозецький надіслав до редакції „Ню Йорк Таймсу" листа із спростуванням румунських тверджень. В цьому листі, що його „Ню Йорк Таймс" надрукував в числі з 4-го червня ц. р., Володимир Залозецький стверджує, що Буковина не була ніколи складовою частиною Румунії, а тільки Молдавії ,яка є старшою за Румунію, що в 1918 році Українська Національна Рада вирішила приєднати уБковину, дотогочасну австрійську провінцію, до України і що румунські війська зайняли Буковину проти волі українського населення і всупереч протестам Української Національної Ради Буковини. В дальшому Вол. Залозецький висвітлив коротко історію румунського терору — переслідувань, ув'язнень і румунізації — з допомогою якого Румунія поневолювала українську Буковину.

В АМЕРИЦІ

● **Найвищий Суд** стейту Огайо відкинув апеляцію Семюела Г. Шепперда, який до смерти мусітиме сидіти в тюрмі за вбивство своєї вагітної жінки, 31-річної Мерілін 4-го липня 1954 року. Семюел Шепперд працює в тюрмі як санітар, бо йому не вільно працювати як лікар.

● **Жінки республіканців**, починаючи з половини вересня, кожного четверга ввечорі продаватимуть у своїх клюбах тушковане м'ясо (біфсту), приготоване за рецептою президента Айзенгавера.

● **Серед республіканських делеґатів** Південної Каролайни є дві ворогуючі групи, але обидві вони рішили підтримувати на Республіканській Номінаційній Конвенції президента Айзенгавера.

● **Головний інженер** Домініканської Корабельної Лінії Бельям Оттевей, заявив, що це є неможливе, щоб в кітлі корабля цієї лінії „Фундація" можна було спалити противника теперішнього режиму в Домініканській Республіці, Галіндеза, бо мовляв, отвір у кітлі через який його нібито вкинули, має лише кілька цалів у діяметрі.

● **37-річний син** державного секретаря Джана Фостера Доллеса — Аверi Доллес 16 червня цього року буде висвячений на священика - ченця в чині оо. Єзуїтів. Висвячуватиме архиєпископ Ню Йорку кардинал Спелман. Державний секретар належить до Пресвітеріянської Церкви, а його син перейшов на католицизм ще в 1940 році. Під час війни він служив в армії як ляйтенант, а пізніше вступив до чину оо. Єзуїтів. Першу Службу Божу, він відправить в каплиці Джорджтавнського університету в Вашинґтоні.

УКРАЇНЦІ ТВОРИЛИ НАЙСИЛЬНІШУ ГРУПУ ДЕМОНСТРАНТІВ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ ЦЕРКОВНИКІВ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Ворожими окликами, дощем антисовєтських летючок та шпаліром антисовєтських таблиць і транспарентів зустріли колишні вірні поярмлених в Совєтах Церков вісьмох совєтських псевдо-владик, які в неділю 3 червня прибули до ЗДА на 10-денне перебування, ревізитуючи прогуляпку американських протестатських єпископів і церковних діячів. Їхній приїзд був заповіджений на 9 год. вранці, але погана погода опізнила до 3-ої год. пополудні прилет пасажирського літака Скандинаської летунської компанії на Міжнародне летовище в Ню Йорку. Вже вранці зібрались там демонстранти, серед яких найсильніщу групу з найбільшою скількістю таблиць та з американським і українським прапорами (єдиними, що були на демонстрації) становили українці, що їм спонзорував Об'єднаний Комітет українських організацій м. Ню Йорку, як філія УКК. Крім українців явилися зорганізовано: литовці, латиші, естонці, болгари, мадяри і росіяни. Було коло 40 таблиць і транпарентів, — здебільша з гаслами й написами, але були й великі ілюстраційні кількакольорові таблиці, між ними одна спільна — естонців, латишів, литовців і українців. „Геть з Америки!" — „Ви не духовники, ви поліційні аґенти",— „Випустіть на волю українського митрополита Йосифа Сліпого", „Співіснування з диволом —ніколи!", „Хто з-поміж вас служить в поліції?" — „Припиніть террор і релігійне переслідування в Україні", — „Дайте свободу релігії в Україні", — „Співробітники червоної поліції виступають в рясах", — „Вертайтесь додому служники диявола", — „Америка не Корея — тут наїзд неможливий", „Ви не обдурите нікого своїми р'ясами", — „Не вірте вовкам в овечій шкірі", — ось декілька з отаких написів на таблицях, яких разом було коло 40. Всі написи й транспаренти були англійською мовою, тільки кілька — російських — російською мовою, м. ін: „Ви гірші христопродавця Юди, бо Юда повісився!" Поліція і служба на летовищі поводились ввічливо у відношенні до демонстрантів, списавши з ними, в чиєму імені вони з'явились, але поліційні сили на летовищі скріплено додатковими 25 поліціянтами. Демонстрантам відразу назначено місце на мураві напроти головного виходу з стаційного будинку на летовищі. Демонстранти, головно дівчата, роздавали на летовищі летючки, що їх були три роди: від Українського Протестаційного Комітету, від Американських Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів, і від Ради молодняцької організації при російській православній церкві св. Володимира при 86 вул. в Ню Йорку. Одну групу демонстрантів спонзорувала Міжнародна Рада Церков, головою якої є д-р Карль МекІнтайр, і Американська Рада Християнських Церков, яку очолює др Гарлян Дж. О'Дейл. У згаданих летючках докладно пояснювався характер прибуваючих „владик" та ціль демонстрації. Приїхали московський митрополит Ніколай, як голова тієї телеґації, архиєпископ Михаїл Славніцький з Ленінграду, проф. Владімір Талізін з московської теологічної семінарії, архиєп. Ян Клівіт з Таллїна (Естонія), арх. Ґустав Турнс з Риґи (Латвія), вірменин єпископ Ованнесиянс, та євангелики-баптисти Алексей Карпов і Алексєй Андреєв. Їм вийшли назустріч і вітали, як господарі, що їх запросили сюди, високі духовники і церковні діячі Протестантських Церков в ЗДА, в їх проводі д-р Юджін Керзон Блейк з Филаделфії. Він запевняв приїзжих, що він „щасливий", що приїхали представники „великої християнської спільноти", а приїхавші псевдо-владики відповідали тими самими фразами, що, мовляв, вони приїхали, як „християни до християн", для скріплення „великої християнської сім'ї". — Коло 5-ої години пополудні, під сильною ескортою поліції, яка творила вузький шпалір, випроваджувано партіями приїхавших москалів та негайно садовили до приготованих чорних „Кадиляків", тоді розгорнулася демонстрація. Хоч приїхавші не мали часу придивитись транспарентам, проте великий галас, який зустрів їх і град летючок, що посипалися на них, не залишив сумніву щодо характеру того „сердечного" прийняття. Приїхавші замешкали в готелі Валдорф-Асторія. У своїй подорожі по ЗДА вони відвідають Ґрініч і Ню Гейвен у стейті Коннектикат, Корнінґ в ст. Ню Йорк, Толідо, Мансфілд, Вустер і Севіль в стейті Огайо, Филаделфію, Па., і Вашинґтон. Мабуть їх возитимуть до міст, де є російські православні громади, підчинені московському патріярхові, отже найбільш „льояльні". Супроводитиме їх у подорожі по Америці о. Йосип Дзвончик з російської православної церкви св. Ніколая в Ню Йорку. В неділю митрополит Ніколай відправив Архиєрейську Богослужбу в російській православній церкві св. Ніколая в Ню Йорку. Перед церквою розкинено ворожі йому летючки. У своїй проповіді він вистерігався всякого славословія „совєтського раю" і говорив тільки про вищість вічного життя над дочасним. Приїзд совєтських церковників та демонстрації, з якими їх зустрічали в Ню Йорку відбились широким відгомоном в американській пресі. Фраґменти демонстрації передавано теж через телевізію.

Громада в Джерзі Ситі вшанувала пам'ять Гол. От. Симона Петлюри

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Минулої неділі, 3-го червня, місцева українська громада вшанувала пам'ять Головного Отамана Симона Петлюри в 30-ті роковини його трагічної смерти. Пам'ять вбитого підступним ворогом Голови Української Держави вшановано академією - концертом, яку влаштував місцевий Відділ УКК та в програмі якої були: святочна промова д-ра Миколи Кушніренка, відчитання заповітів Симона Петлюри (д-р В. Білозор), виступ солістки, оперової співачки Ганни Шерей, виступ катедрального хору церкви св. Володимира з Ню Йорку під дириґентурою проф. В. Завітневича та деклямації малої М. Литвинка і сумівки Розалії Бура. На академію прибули посадник міста Бернард Беррі та конґресмен Т Тумулті з дружиною. Посадник Беррі знову ґратулював місцевій українській громаді за те, що продовжує традиції народу свого походження та вшановує його провідників і героїв. Палку промову виголосив конґресмен Тумулті, підкреслюючи все ще неоцінені в Америці і світі заслуги і жертви української боротьби проти большевизму що є боротьбою за світ, його волю і цивілізацію. Симон Петлюра був і залишився головним героєм цієї боротьби і він заслуговує на те, щоб його пам'ять була вічна та щоб її шанували всі ті, що цінять волю. Обидвох американських достойників представляв комішенер Марсел Ваґнер, місцевий адвокат і відомий діяч. Академію, яку відкрив коротким словом голова Відділу УКК п. Антін Шаран, започатковано відспіванням американського, а закінчено відспіванням українського національних гимнів.

МОЛОТОВА ПРИМУСИЛИ ВСТУПИТИСЯ — ШЕПІЛОВ НАСТУПНИКОМ

Москва. — В п'ятницю 1 червня появився такий короткий комунікат, оприлюднений аґенцією ТААС: „Президія Верховного Совєту прийняла просьбу першого заступника голови ради міністрів Вячеслава Молотова звільнити його від обов'язків міністра закордонних справ. Димитрій Т. Шепілов, дотеперішний редактор „Правди", призначений міністром закорд. справ. Ця зміна не здивувала й не заскочила нікого в міжнародному світі, бо від смерти Сталіна була така загальна опінія, що Молотов є тільки формально міністром закордонних справ, а насправді його значення впало, як одного з „старих большевиків" і найближчого співробітника та виконавця волі Сталіна в ділянці закордонних справ .Молотов не товаришив Булґанінові й Хрущову ані до Юґославії рік тому, ані до Індії і Бірми, ані недавно до Лондону. Молотова вважали всі клясичним речником совєтської закордонної політики, що виявлялась одним словом „нєт" .Він був той, що 24 серпня 1939 р. підписав договір з Ріббентропом, який став політичною підставою для другої світової війни. Його безпосередня розмова з Ґітлером у 1940 р. з домаганням для Совєтів „концесій" на Балканах спонукала Ґітлера до наїзду на СССР. Він був совєтським прем'єром від 1930 до 1939 р. під час найбільших винищувальних показових судових процесів, а 1939 р. став міністром закордонних справ на місце Літвінова, і був ним до 1949 року, коли змінив його Вишинський. Загалом був 14 років із перервами міністром закордонних справ. Він має тепер 66 років ,народився в селі Кукарка над Волгою в Казанській губернії, його дійсне прізвище Скрябін. Шепілов має тепер 51 рік. Його минулорічна візита в Каїро підготовила пакт про доставу зброї Єгиптові.

206-ий Відділ УНС у Вунсакет, Р. Ай., відзначив 45-річчя своєї праці для народу

Вунсакет, Ровд Айленд. — Богослуженнями, молебнями за живих і панахидами за померлих та прийняттям-бенкетом концертом відзначив місцевий 206-ий Відділ Українського Народного Союзу, „Запорозька Січ", 45-річчя свого існування та своєї жертвенної праці для своїх членів і свого народу. Ювілейна імпреза відбулася минулої неділі, 3-го червня. Після Богослужень і молебнів у місцевих українських православній і католицькій церквах, о год. 1-ій пополудні відбувся в готелі Драйфус бенкет-концерт, головними промовцями на якому були гол. предс. УНС п. Д. Галичин та *конґресмен* Еймі Форант. Промовляли теж посадник Вунсакету Кевін Колмен, стейтовий прокуратор Вільям Паверс та гол. радні Анна Чопек і Микола Давискиба з Бостону. Святом яке відкрив молитвою та короткою промовою місцевий православний парох Всч. о. С. Голутяк проводили на переміну гол. радний Іван Кокольський та стейтовий асемблімен адв. Орест Чагарин, син відомого союзового діяча-піонера, голови 206-го Відділу-ювілята, Михайла Чагарина. Конґресмен Форанд, підкреслюючи в своїй промові працю і заслуги УНСоюзу для Америки й України, запитував понад 300 приявних на святі, чи вони й тепер роблять усе можливе і потрібне для добра і визволення поневоленої Москвою України. Конґресмен Форанд м. і. в квітні ц. р. вніс до Конґресового Протоколу резолюцію українського жіноцтва Ровд Айленду в справі масакри 500 українок большевицькими танками в таборі Кінґірі. Гол. предс. п. Д. Галичин у своїй промові зокрема привітав з нагоди ювілею п'ятьох основників 206-го Відділу, приявних на святі 90-літнього Йосипа Бардачевського 79-літнього Андрія Басана та 75-лідніх Михайла Чагарина і Онуфрія Червінського, як і відсутнього на святі через недугу 84-літнього Андрія Щевця.

Промовець при цьому підкреслив, що заслугою основоположників - піонерів є не тільки створення та розбудова Відділу, але й підготова наслідників і пересмників піонерської спадщини, бо разом з приявними 4 піонерами було приявних на святі і 4 тут *народжених та заслужених вже молодих секретарів Відділів* УНС: гол. радний і секретар 206-го Відділу Іван Кокольський, та секретарі інших Відділів: Іван Лаба, Волтер Любінський і Стефан Бардачевський. На свято надіслали свої ґратуляції - привіти губернатор Робертсон та сен. Ґрін. Концертову частину програми виповнив місцевий чоловічий хор „Бандура" під управою п. Т. Пасічника, відспівавши гимн УНС та в'язанку пісень.

У зв'язку з ювілейними святкуваннями 206-го Відділу та з приїздом на це свято голов. предсідника УНС п. Д. Галичина, відбулись в суботу, 2-го червня, в залі української православної церкви наради, в яких взяли участь представники місцевих та довколишніх Відділів УНС (з Провіденс, Менвіл і Потакет). Нарадами проводив гол. радний Іван Кокольський, а доповідь на організаційні теми виголосив п. Д. Галичин. Під час нарад висвітлено теж два фільми У. Н. Союзу: документальний фільм з 23-ої конвенції та з вакаційної оселі УНС, „Союзівки".

Українські пластуни відзначили урочистими зустрічами Пластове Свято Юрія

Іст Четґем. — Не зважаючи на безупинний дощ пластова молодь східніх стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі і Коннектикат відбула в днях 2 і 3 червня ц. р., на Пластовій Оселі в Іст Четґем під проводом пл. сен. Ярослава Рубля Пластове Свято Весни, присвячене Патронові Пластунів св. Юрієві. У святі взяло участь понад 250 пластунів і пластунок із пластових станиць Ню Йорк, Нюарк, Джерзі Ситі, Трентон, Елизабет, Гартфорд і Ню Гейвен. В суботу відбула пластова молодь змагання в тереноних маршах і грах й увечорі влаштувала ведену ст. пл. Любомирою Ткачук святочну ватру з промовою голови Крайової Пластової Старшини Богдана Кравцева та з виступами пластунства з Джерзі Ситі, Ню Йорку і Гартфорду. В неділю після Служби Божої що її відправив для пластунів католиків Впр. о. Ігумен о. Засійбіда, ЧСВВ, і для православних Всч. о. Т. Міненко з УАПЦ, відбулася урочиста збірка, на якій переведено гурток новаків до юнацтва і кільканадцятьох юнаків в старше пластунство, іменовано нових розвідчиків і розвідчиць, скобів та вірлиць і роздано пл. відзначення. В рамцях свята відбулася також виставка праць окремих гуртків і куренів, зокрема прекрасно збудованої пластунками з 26 куреня ім. Ол. Степанів у Джерзі Ситі церкви і гуцульської хати та плястичної мапи України, зробленої юначками з 2-го куреня ім. Лесі Українки в Ню Йорку. В неділю дня 3 червня Пластове Свято Юрія влаштувала теж пластова станиця у Филаделфії. Під час ватри промовляв пл. сен. д-р Юрій Старосольський з Вашинґтону.

ОПРИЛЮДНЕНО ТЕКСТ ПРОМОВИ ХРУЩОВА ПРОТИ СТАЛІНА

Вашинґтон. — Копія промови Нікіти Хрущова, виголошеної на тайному засіданні 20-го з'їзду Комуністичної партії СССР в дні 24 лютого ц. р., знаходиться від довшого часу в руках офіційних чинників у Вашинґтоні. „Н. Й. Таймс", який, перший з цілої західньої преси — подав вістку про ту промову 15 березня ц. р., заповів оприлюднення повного її тексту на вівторок 5 червня, застерігшись проте, що по всій імовірності у тому тексті нема найяскравіших епітетів ужитих Хрущовим під адресою його недавнього зверхника й обожаного вчителя. З невідомих досі подробиць ревеляцій Хрущова найцікавіша, мабуть, та, що Сталін — за твердженням Хрущова — плянував зліквідування Молотова й Мікояна. Коли б не його (Сталіна) смерть „ми сьогодні не бачили б їх тут" — мав буквально заявити Хрущов. Сталін не хотів повірити в перехід німецької армії до наступу проти СССР, а коли прийшло потвердження цієї вістки, попав в апатію і паніку. Підвівшись з того стану психічного заломання, Сталін попав у протилежний настрій — обов'язкового ведення негайної контрофенсиви проти німців, без уваги на стратегічні передумови. Він не довіряв фаховому військовому командуванню, зокрема не мав довір'я до Жукова і вірив, що він сам є геніяльним вождем. Таким чином наказав операцію окруження Харкова з тамошньою німецькою армією: ця операція скінчилась новою совєтською програю, яка коштувала совєтській армії сотень тисяч втрат. Сталін всю вину за власні промахи постійно скидав на своїх давніх товаришів із старої большевицької ґвардії. Він з-правила відмовлявся помилувати їх та наказував ГПУ розстрілювати їх. Сталін заявив, що він може „знищити Тіта порухом малого пальця". „Він рушив пальцем, але нічого не сталося" — заявив Хрущов.

Сталін був тим, який поменшував значення совєтського військового командування в перемозі у другій світовій війні та заслав Жукова до Одеської округи. Сам же Сталін тільки раз виїхав на фронт, недалеко Москви, де відсунено німців. Своєю методикою закордонної політики Сталін довів до ізоляції СССР. За найбільшу закордонно-політичну провину Сталіна Хрущов вважав нараження на небезпеку розриву комуністичного Китаю з Совєтським Союзом. Сталін вимагав підпорядкування китайського народного господарства совєтському господарському плянуванню. Сталін поставив був Мао Тсе-тунґові такі економічні вимоги, які подобали на колоніялізм, зажадавши спеціяльно оснування спільних совєтсько-китайських промислових компаній та концесій для Совєтів щодо експльоатації китайських копалень. Мао Тсе-тунґ — твердив Хрущов — був страшенне озлоблений тими вимогами Сталіна і тільки тодішня трудна ситуація комуністичного Китаю стримала його від розриву з Москвою. Коли Сталін помер, то Булґанін і Хрущов поїхали мерщій до Китаю направити заподіяне *Сталіном* зло і відмовитись від спільних компаній та промислових концесій. Про ці напружені совєтсько-китайські взаємини з вини Сталіна Хрущов говорив окремо у Варшаві на зібранні польської партійної верхівки з нагоди похорону Берута.

Тіта привітали тріюмфально у Москві

Москва. — Юґославський диктатор маршал Тіто прибув в суботу 2-го травня ц. р. до Москви з офіційною ревізитою у товаристві своєї дружини, віце-прем'єра Едварда Карделя, міністра закордонних справ Коци Поповіча й інших найвищих юґославських достойників. Його вітали від часу переїзду совєтського кордону з найбільшими почестями, на залізничих стаціях грали музики й стояли почесні варти, а в самій Москві вийшли йому на зустріч всі найвищі совєтські вожаки. Як голову Юґославської держави, привітав його перший голова Верховного Совєту СССР Ворошилов і разом із ним перейшов перед почесною сторожею. Крім Булґаніна, Хрущова й багатьох інш. „колективних диктаторів" — на стацію вийшов також Молотов, який простягнув руку до Тіта — свого недавнього смертельного ворога. Тіто заявив у привітальній промові по радіо, яку виголосив російською мовою, що він завжди знав, що „траґічне непорозуміння" минеться і колись проясниться. „Тепер настав цей момент." Московські й юґославські комуністи титулували одні одних, як „товаришів". На привітання юґославських гостей змобілізовано сотні тисяч московських мешканців, що вийшли на вулиці й виявляли „ентузіязм". Вся західня преса вважає, що хоч тепер прийде до тіснішої співпраці між комуністичними партіями Юґославії і СССР, проте Юґославія ледве чи змінить свою закордонну політику „невтральности", та й теперішні совєтські „колективні диктатори" нездібні перетворити Юґославію в московського сателіта.

В СВІТІ

● **В Атенах** грецький уряд збойкотував прийняття, влаштоване в англійській амбасаді з нагоди 30-их роковин з дня народження королеви Єлисавети II. — У Пейпінґу Чу Ен-лай на прийнятті, влаштованому з цієї ж нагоди в англійській амбасаді, підніс тост за здоров'я англійської володарки і за „приязнь з англійським народом". — На Кипрі прийняття в губернатора Гардінґа відбувалося у будинку, оточеному широким кордоном війська і при найстрогішій контролі гостей поліцією.

● **Мадярського кардинала** Міндсенті знову арештовано, повідомляє австрійська преса. Його випустили були з в'язниці, але заборонили виконувати обов'язки примаса Католицької Церкви на Мадярщині. Арештовано його внаслідок того, що він відмовився підписати заяву льояльности мадярському комуністичному урядові.

● **Королева Єлисавета II.** з нагоди 300-річчя існування військової формації — ґренадерів ґвардії, прийняла дефіляду 3-го батальйону цієї формації, що виступив у парадних блакитно-червоних уніформах з багатими золотими нашивками. Королева сиділа на коні, на жіночому сідлі, у блакитній спідничці та червоній шовковій ґренадерській блюзі з блакитною стрічкою ордену Підв'язки. Замість високої хутряної шапки вона мала на голові військовий берет.

● **В Італії** розбився в минулий четвер під час хуртовини недалеко Венеції воєнний літак, яким летіли три старшини італійського летунства, в тому числі генерал Арістіде де Вічензі, а також жінка-майор американського летунства, Джеклін Волтер. Всі згинули. Катастрофа сталася через 20 хвилин після відлету з летовища в Удіне.

● **Ізраїльського представника** в Об'єднаних Націях, Аббу Ебана, спитали, що він думає про заяву сирійського делеґата, що Ізраїль є південною частиною території Сирії. Він відповів: „За часів короля Сролмона, Сирія була північною частини Палестини. А зрештою З'єдинені Держави теж були колись частиною Великої Британії".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АГЕНТИ В РИЗАХ

До З'єдинених Держав Америки прибула нова совєтська делеґація — „провідники російських церков", як їх називає американська преса. Приїхали вони, реванжуючись за відвідини дев'ятичленної делеґації Національної Ради Христових Церков у ЗДА в березні ц. р., на запрошення тієї ж Ради і за дозволом американського уряду. Протести проти запрошування совєтських „церковників" були такими ж безуспішними, як і висловлювані в березні ц. р. широкими колами ЗДА, між ними й представниками різних протестантських Церков, протести проти поїздки американських церковних діячів до Совєтського Союзу.

Десять днів перебування у добре зааранжованій і добре підготованій совєтським урядом гостині буцімто у проводу „Русскої Православної Церкви" не дали можливости американським церковним діячам збагнути суть совєтської „церковної політики" і розкрити справжнє обличчя і природу делеґованих до репрезентації совєтських „церковних господарів". Протягом усього часу свого перебування в СССР американці не позбулися своєї наївної віри в те, що вони говорять із справжніми представниками віруючих людей в Совєтському Союзі. Не відкрив очей представникам американських Церков і провокаційний виступ „улесливого й хитроокого", як його схарактеризував провідник американської делеґації о. д-р Юджин Карсон Блейк, „митрополита" Ніколая, що, ведучи цілком виразну політичну лінію совєтського уряду, зневажав американських гостей заявами про те, що в ЗДА нема бажання миру, нема свободи релігії і що американські збройні сили стосували під час війни в Кореї недозволені засоби.

Не усвідомили собі дійсного стану релігійного життя в СССР американські церковні діячі навіть вернувшись до ЗДА і публікуючи заяву, в якій стверджують, що, не зважаючи на важкі обмеження церковного життя в СССР, відсутність релігійного виховання молоді і загрозу т. зв. наукового атеїзму для самого існування релігії в майбутньому, треба продовжувати взаємні розмови для глибшого зрозуміння місії Церков. Мовляв, початок зроблений і тепер треба тільки „вжити Христових Церков для замирення і врятування націй".

До таких істин, як те, що в Совєтському Союзі немає ніякої свободи віри, а є тільки корисне для держави, комуністичної партії й уряду толерування „релігійних пережитків" серед деякої частини старшого населення; що немає там ніякого відокремлення Церкви від держави, а є тільки повна політична залежність „Русскої Православної" та інших Церков від безвірного однопартійного уряду; та що немає в СССР ніякого духового, релігійного проводу, а існує тільки наставлена урядом чи, вірніше, совєтським міністерством внутрішніх справ „церковна екзекутива", членами якої є цілком довірені й політично-блаґонадьожні „митрополити", „єпископи" і „священики" — представники Національної Ради Христових Церков у ЗДА не додумалися. Вони бо ще не звикли до совєтського способу називання демократією найбрутальнішої диктатури у світі, чи свободою віровизнання — найжорстокішого поневолення і послідовного намагання знищити Христову Віру.

Не збагнули американські церковні діячі й такої „подробиці", як те, що делеґацію совєтських „церковників" до ЗДА очолюють знову ж таки три випробувані аґенти: „митрополит" Ніколай Ярошевич, звеличник „заслуг" Сталіна для „Русскої Православної Церкви", комуністичний аґітатор, що обвинувачував ЗДА в усіх родах злочинів, включно з веденням війни з допомогою мікробів, в расовій нетолеранції і в гнобленні релігійної свободи; „ректор" Московської „богословської семінарії" Константин Ружицький, що недавно супроводив архиєпископа Бориса до Канади і виступав там цілком відкрито в ролі політрука для церковних справ, і подібний йому „професор" з цієї ж семінарії Владімір І. Таліцін. Решта делеґатів, буцімто представники різних євангелицьких Церков в СССР — особи маловідомі, але тим більше, треба думати, довірені й випробувані совєтським МВД.

Перебуватимуть ці „церковні" діячі в З'єдинених Державах цілих десять днів. Їх будуть урочисто вітати, опроваджувати, пильно вислухувати і розпропаґовувати наполегливо всі очевидні брехні, проголошувані ними для „вищої слави" Совєтського Союзу. Вислід буде такий, що Совєти зможуть записати на свій „коекзистенційний" рахунок ще один успіх, а справді віруючі в Совєтському Союзі люди готові будуть втратити решту віри в правду і справедливість.

ПРАВИБОРИ І КАНДИДАТИ

Після останніх президентських виборів, які відбулися 4 листопада 1952 р. і у висліді яких президентом ЗДА став Двайт Дейвід Айзенгавер, можна було сподіватись, що кандидатом Демократичної партії при найближчих виборах у листопаді 1956 р. буде знову Адлей Е. Стівенсон. Правда, він тоді програв, але зібрав був на свою кандидатуру на виборчій конвенції Демократичної партії 25 липня 1952 року в третьому голосуванні 613 голосів, а в загальному голосуванні — 27,312.217 народних голосів (проти 33,938.25, що впали на Д. Д. Айзенгавера). До того ж Адлей Стівенсон, який був тоді губернатором стейту Іллиной, не хотів кандидувати і його „примусили" до цього, поставивши перед доконаний факт призначенням його на кандидата партії. У виборчій кампанії він дав пізнати себе, як знаменитий промовець і високоосвічена, надзвичайно бистра, інтеліґентна людина, з великим почуттям гумору та з безумовно великим знанням д е р ж авно-адміністраційних справ. І тому за весь час республіканської адміністрації він був наче безконкуренційним потенціяльним кандидатом Демократичної партії і так поводився: не кандидуючи в міжчасі ні на яке інше становище в крайовій адміністрації чи в приватному бизнесі, роз'їжджав по світі з опінією потенціяльного м а й б у т нього президента, в и г о л о ш у вав принагідні промови та складав принагідні заяви до преси. Тому зголошення кандидатури сенатором Істесом Кіфовером із Теннесі, який кандидував уже на згаданій партійній конвенції в 1952 р. і навіть мав найбільше голосів за собою у двох перших голосуваннях, заскочило провід Демократичної партії, що був і є за Стівенсоном і на кожному кроці це підкреслював.

Але ще більшою й ще прикрішою несподіванкою для Демократичної партії та її проводу виявилось те, що, власне, штамп офіційного кандидата партії радше шкодить, як допомагає Стівенсонові. Сенатор Кіфовер, особливо популярний діяльністю очолюваної ним спеціяльної комісії Сенату для боротьби із злочинністю в ЗДА, виступив відразу проти А. Стівенсона, як „манекена партійної машини", що, мовляв, не рахується з волею народу. Прийнявши водночас тактику „безпосереднього стику з народом" у своїй передвиборчій кампанії в правиборах у різних стейтах — він здобув чималу підтримку від демократичних виборців. Таким чином у перших цьогорічних стейтових правиборах сен. І. Кіфовер здобув усіх вісім делеґатів з стейту Ню Гемшир на демократичну конвенцію, яка відбудеться 13 серпня ц. р. у Шикаґо. У правиборах в стейті Міннесота, де одверто змагалися А. Стівенсон і І. Кіфовер, цей останній знову переміг Стівенсона, здобувши 28 стейтових кандидатів на партійну конвенцію Демократичної партії, при чому Стівенсон дістав їх тільки два. Для кандидатури Адлея Стівенсона настала була вже грізна ситуація, не з уваги на цифрове відношення сил між кандидатами, а з уваги на погану для нього атмосферу, як для діяча, що його ніби відкидають народні маси. І тому з ще більшою завзятістю пішла суперницька кампанія між оцими двома демократичними політиками у правиборах в стейті Флорида, які відбулись 29 травня ц. р.

Вже впродовж цієї виборчої кампанії на терені Флориди американські часописи з гумором описували, яких способів хапаються обидва кандидати і якої величезної напруги фізичних сил треба для того, щоб витримати таку кампанію. Головним їхнім засобом приєднування виборців стало стискання рук усім, кого зустрічали вони на вулицях і майданах і хто приходив на партійні виборчі зібрання по кільканадцять годин щоденно. З помлілими і задеревілими руками обидва суперники роз'їздили вздовж і впоперек ф л о р и д с ь кого стейту, при чому мусіли постійно вдавати бадьорих, веселих і щасливих, що можуть десяткам тисяч стискати руки, говорити приємні слова, відповідати дотепно на безліч питань, цілувати зустрічних дітей, а в перервах — виголошувати у залях, на вулицях і майданах ділові промови — але не довші, як по 10-15 хвилин, щоб не занудьжувати публіки. На цю тему появилось чимало анекдот. В одному з них молода жінка кричить до Кіфовера: „Я забула принести з дому свою дитину, але можете поцілувати мене". Або: хтось показує пальшем на зопрілого Стівенсона і кричить — „дивіться, він цілком подібний на Стівенсона".

Це направду незавидна роля старших і поважних діячів, тим паче, що — як запевняють добре втаємничені американські журналісти — обидва вони здають собі справу, що такі методи приєднування собі виборців трохи понижують гідність потенціяльного м а й б у т нього президента держави. А проте, це подобається сірому з'їдачеві хліба, і на це нема ради. Для обох цих діячів Демократичної партії така роля тим прикріша, що чим далі посуваються дні на виборчому календарі, тим більше познак, що вся величезна енергія, витрачувана на правиборчу кампанію, готова піти намарне. Поперше, дуже штудерна й замотана американська виборча система передбачає правибори стейтових делеґатів за партійним поділом на конкретних кандидатів тільки у 18 стейтах, та й там властиво делеґати не мають обов'язку цупко триматись даного кандидата. Подруге, голосування у правиборах за конкретних кандидатів — навіть, коли б воно дало цифрову перевагу комусь із них — абсолютно не перерішує висліду голосування на партійній конвенції. Наприклад, на конвенції Демократичної партії всіх стейтових делеґатів буде 1.372. Є річчю цілком неможливою, щоб з 18 стейтів здобути потрібну більшість 687 делеґатів. Вислід правиборів має найбільше значення в площині моральній, як показчик настроїв народних мас, і то радше, як показчик неґативний, а не позитивний: кого виборчі маси відкидають, хто не є такий популярний, шанований і признаваний, як гадалось.

З цього погляду правибори у Флориді були великим розчаруванням для обох демократичних діячів: правда, за ключем згаданої виборчої ординації, Адлей Стівенсон осягнув формальну перемогу, бо здобув із 28 стейтових делеґатів аж 22-ох, а Істес Кіфовер тільки 6-х, але фактично виявилась рівність популярности обох їх: один дістав 220.426 голосів, другий — 208.641. Однак (тут же звертають увагу фахівці від виборчої аритметики), коли у Флориді зареєструвались, як виборці, півтора мільйона громадян, то яке воно має значення, коли в цих правиборах взяло участь лише неповна 450.000? Проте, раз розпочавши ту виснажливу й дуже коштовну політичну акцію, обидва названі кандидати на кандидатів на президента ЗДА від Демократичної партії мусять продовжувати її далі, і тепер продовжують її на терені стейту Каліфорнія, змагаючись за тамошніх 68 делеґатів на Демократичну конвенцію, які будуть вибрані в Каліфорнії 5 червня ц. р. Тим часом, дотеперішні висліди правиборів доказали безсумнівний упадок виборчих шансів Адлея Стівенсона на партійній конвенції, бо підсилюються сумнів, чи його кандидатура може перемогти кандидатуру Д. Д. Айзенгавера, коли він, Стівенсон, не має за собою однодушности на низах в широких партійних лавах.

І тут щораз голосніше лунають здогади, що на конвенції 13 серпня у Шикаґо переможе „дикий" кандидат, — той, який тепер нікому не стискає рук і який матиме скорочений термін виборчої гарячки до часу від 14 серпня до 6 листопада ц. р. Такими демократичними політиками, які вже тепер розпоряджають чи розпоряджатимуть стейтовими делеґатами, як „стейтові фаворити", є сен. Л. Б. Джонсон, губ. Франк Дж. Лавш з Огайо, сен. Стюарт Саймінгтон і найгрізніший потенціяльний противник Адлея Стівенсона — нюйоркський губернатор Аверелл Гарриман. Американські часописи повні теоретичних комбінацій на цю тему, але всі вони однозгідно доходять до висновку, що демократична конвенція в Шикаґо може всіх заскочити ніким не передбаченою несподіванкою.

ІМПЕРІЯ НЕ В МОДІ

Лондон. — Коли читати праці Леніна, написані в добі перед першою світовою війною, за першої світової війни і під час революції в Росії, то доводиться визнати: вождь большевизму не тільки знав велику потенціяльну силу визвольних рухів колоніяльних народів, але й мав глибоку інтуїцію — передбачення розвитку цих рухів. Проте, одного він не міг собі уявити — це того, що в Великобританії знайдеться уряд, який перерве традицію імперіялізму і дасть на вибір колоніяльним народам: відділитися або стати добровільним членом Британської Спілки народів (Коммонвелту). Цей рішучий крок зробив уряд партії Праці під проводом К. Еттлі після другої світової війни, і ця політика здобула для Об'єднаного королівства великий моральний авторитет у світі.

Індія, Пакістан, Цейльон лишилися членами Британської Спілки Народів, Бірма проголосила свою незалежність також і формально (фактично всі члени Британської Спілки Народів ведуть свою внутрішню і закордонну політику незалежно від Лондону). Ця смілива політика британського уряду охоронила Англію від таких безнадійних воєн, які вела Франція за Індо-Китай, а Голляндія в Індонезії.

Здавалося б, що цим шляхом порозуміння з колоніями піде і консервативний уряд, який прийшов до влади наприкінці 1951 року. Але так не сталося. Події на острові Кипрі показують це ясно.

Грецьке населення Кипру хоче злуки з Грецією. Незначна меншість турків (20 відсотків) хоче, щоб Кипр був і надалі під англійською адміністрацією. В Греції йде пропаґанда за прилучення Кипру до Греції, у Туреччині — проти цього. На Кипрі йде збройна боротьба між прихильниками злуки з Грецією та британським військом. Архиєпископа Макарія, виразника волі греко-кипріотів, вислала англійська влада з Кипру на далекі острови в Індійському океані.

В частині лондонської преси пишеться, що кипріотам буде житися гірше після злуки з Грецією, бо Греція бідна країна і адміністрація в Греції підкупна. Але ці журналісти забувають ту велику правду, яку написав Пієтро Орсі в своїй „Історії Італії": народи хочуть позбутися чужоземної влади не тому, що вона добра чи лиха, а тому, що вона чужа.

Справа Кипру турбує непомалу публічну опінію в Британії. Про небезпеку втрати морально-політичного авторитету у світі через події на Кипрі заговорив лорд Еттлі (бувший прем'єр).

Справа Кипру не одинока в Британській імперії. Самоозначення домагається населення Сінґапуру, де знаходиться морська база британської фльоти. Також на території Адену, в Арабії, помітно а в т о н о містичні прагнення. Кожну слабу точку в політиці цих західніх держав, що мають колонії, вміло використовує Москва. Хоч нам ясно, що Москва має під своєю диктатурою „тисячі Кипрів", і що Кремль у своїй імперії не дозволить нікому навіть ворухнутися, — народи Британської імперії про це нічого не знають.

Якщо теперішній уряд Британії буде діяти помалу, то є небезпека, що така політика зостанеться позаду від потреб життя. Коли б Англія втратила свої морські й летунські бази (Суез уже втрачений) на шляхах від Гібральтару аж до Австралії, то тоді вся Південна Азія стала б загрожена комуністичним імперіялізмом (російським і китайським). Навіть тимчасове залишення тих баз англійським військом було б лиховісне: бо вернутися на втрачену базу і відбудувати її для бойової готовости, — це вимагало б нової величезної праці й коштів.

Тому — раціональний вихід — дійти до згоди з населенням колоніяльних областей, поки не пізно. В цьому суть перестороги лорда Еттлі урядові, — в пресі і в парляменті.

П. А.

ДЕҐРАДАЦІЯ СТАЛІНА

Критика Сталіна, як порушника ленінських принципів комуністичного керівництва, що „захворів на культ особи", є покищо монополією кремлівської партійної верхівки. Ще не появилися статті, скеровані проти Сталіна, що їх підписали їх автори. Непідписані статті про Сталіна появилися у всіх головних журналах. Подаємо найголовніші думки цих журналів.

„Партійная Жизнь" (ч. 6, березень). „...Сталін не посідав особистої скромности, такту, уваги до думок товаришів праці. Ця вада призвела кінець-кінцем до того, що Сталін почав зловживати авторитетом... всебічно підтримував і заохочував славослов'я і вихваляння на свою адресу і нетерпимо ставився до будь-яких критичних зауважень... Яскраво проявляється культ особи в „Короткій біографії И. В. Сталіна", яка редаґувалася за його безпосередньою участю... Вважалось, що розвивати, посувати вперед теорію може лише одна людина — Сталін... Багато кінофільмів, творів літератури і малярства присвячені вихвалянню і звеличуванню головним чином особи Сталіна..."

„Вопросы Философии" (ч. 2): „...культ особи — конкретно особи И. В. Сталіна — складався і поширювався у нас протягом ряду років... Сталін... знехтував ленінськими нормами партійного життя, ленінськими принципами колективного керівництва, заохочував до нестримного вихваляння своєї особи і навіть став на шлях самовихваляння... Культ Сталіна приводив до перекручень партійних принципів керівництва, партійної демократії, приводив до порушення революційної законности, до невиправданих репресій."

„Вопросы Истории" (ч. 3): „Автори багатьох книг, брошур і статтей... пояснювали всі досягнення Совєтського Союзу особливими властивостями одної людини — И. В. Сталіна. Сам И. В. Сталін не лише не припиняв, але всіма способами заохочував до подібних вихвалянь своєї особи... Склалось фальшиве уявлення, начебто розробляти й посувати вперед теорію може лише Сталін. Кожне слово, сказане ним, проголошувано як наукове відкриття, вершина марксизму, незаперечна істина... Культ И. В. Сталіна вів до прямого перекручення історичної правди."

Головний партійний орган „Коммунист", що мав би найбільше й найавторитетніше сказати про культ Сталіна, в 4-му числі за березень лише коротко повторив думки наведених вище журналів. Зате в наступному, 5-му числі за квітень „Коммунист" аж у трьох статтях говорить про культ особи. Ці висловлювання найповніші й найвідвертіші, які до цього часу появилися. Наводимо їх:

Культові особи сприяли „від'ємні властивості в характері Сталіна як людини і як керівника: брутальність, відсутність гнучкости, потрібної уваги до товаришів праці, відсутність особистої скромности. До певного часу ці від'ємні властивості носили особистий характер і не впливали на працю партії і совєтського уряду... Одначе, в 30-х роках указані вади поступово... перетворились у вади, які накладали від'ємний відбиток на працю Сталіна і призвели його до поважних помилок; позитивні сторони його діяльности стали сполучатися з від'ємними, а в деяких випадках від'ємні брали верх на позитивними... В останній період життя і діяльности Сталіна культ його особи набрав потворних форм і завдав поважної шкоди справі комунізму. Сталін значно переціннив свою ролю в будівництві соціялізму... перестав рахуватися з думкою ЦК, в багатьох питаннях приймав одноособові, нерідко помилкові рішення, проявляв сваволю".

„... Сталін не вжив усіх необхідних заходів, щоб ще більше зміцнити воєнну міць і обороноспроможність... держави в період, коли в Европі лютувала війна, коли було ясно, що гітлерівська Німеччина підготовляє воєнний напад на СССР."

„У повоєнні роки... Сталін, погано знаючи становище на селі, з своєї ініціятиви перевів деякі економічно невмотивовані заходи в сільському господарстві, заперечував проти запровадження економічно вірних заходів, і це значно затримало розвиток продуктивних сил у сільському господарстві."

„Сталін не лише не перешкоджав вихвалянню своєї особи, але всіма засобами заохочував до цього...

„Були й інші помилки та вади в діяльності Сталіна. В останній період його життя вони набрали такого характеру, що роля Сталіна, як видатної особистости в історичному процесі, істотно змінилася. З особи, що сприяє проґресові нашого суспільства, він перетворився в особу, яка стала проявляти гальмівний вплив на багатьох ділянках комуністичного будівництва."

„В чому головна причина такої зміни в ролі Сталіна? Передусім — у поступовому відриві від народних мас і від партії. В останні роки свого життя Сталін був значною мірою кабінетним керівником, який по-книжному, абстрактно-теоретично усвідомлював процеси суспільного розвитку; він був слабо зв'язаний з народом, не виступав перед робітниками, колгоспниками, інтеліґенцією. Він погано знав дійсний стан народного господарства. Це, природно, заважало йому скласти правильне уяв-

(Закінчення на стор. 3-ій)

КОЛОСКИ

Важким схиляються намистом
Пшеничні колоски до ніг.
Здається: кланяються низько
Землі, що викохала їх.
Вона так щедро напоїла
У спеку кожен колосок...
Отак і матір нас ростила —
Малих діток.

ВОЛОДИМИР ЛУЧУК

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(3)

Богдан Кравців

ФРАНКО — ЛІРИК

„В своїй отсе вже близько 40-літній літературній діяльності я переходив різні ступні розвою, займався дуже різнородною роботою, служив різним напрямам і навіть націям, бо доводилося попрацювати немало, крім нашої української, також польською, німецькою та російською мовами. Та скрізь і завсіди у мене була одна провідна думка — служити інтересам мойого рідного народу та загальнолюдським поступовим, гуманним ідеям. Тим двом провідним зорям я, здасться, не спроневірився досі ніколи і не спроневірюся, доки мойого життя.

„Може власне тому, що я непохитно стояв на тих основах і йшов за тими провідними зорями, я не міг удержатися на все ані при галицько-руських русофілах, ані при галицько-руських народовцях, ані при галицько-руських радикалах, ані при польських демократах та поступовцях, ані при німецьких поміркованих соціялістах, ані при соціяльних демократах польських, німецьких та руських, і завше виходив з їх рядів, коли побачив у них недобір чи то сумління, чи то знання, чи то почуття обов'язку".

Ми навели цей уривок із передмови до збірки „Із літ моєї молодости", бо з'ясоване в них служіння рідному народові й ідеям гуманности було тим, що дало основу його творчості, що пронизувало і найкращі перлини його лірики.

Кинувшися вже із студентських років — здебільша під впливом Драгоманова — у суспільне життя і публіцистичну працю, Франко ставить на службу громадівства і всю свою літературну діяльність, не виключаючи поезії. Суспільницькими мотивами пройняті не тільки його статті і розвідки, але теж і оповідання та поезії. В'язниця і потому зв'язане з засудом осудження Франка старшим громадянством підсилили його рішення іти в обраному напрямі. До своєї політичної і суспільної програми Франко починає достосовувати і свою літературну програму, оформлюючи її у своїй відповіді на статтю Івана Нечуя-Левицького п. з. „Сьогочасне літературне прямування", надруковану в часописі „Правда". В цій відповіді п. з. „Література, її завдання й найважніші ціхи", надрукованій в часописі „Молот" (1878, стор. 209-215), Франко так з'ясовує свої тодішні погляди на завдання літератури, що їх тепер підсовєтська критика намагається представити, як „остаточне вироблення" і сформування „закінченої і стрункої системи естетичних поглядів Франка":[4]

„... ваші вічні закони естетики се, шануючи день святий і вас яко гречних, — старе сміття, котре супокійно догниває на смітнику історії і котре перегризають тільки деякі платні ослилітерати, що пишуть на лікті повісті та фейлетони до німецьких та французьких газет. У нас єдиний кодекс естетичний — життя. Що воно зв'яже, те й буде зв'язане, а що воно розв'яже, то й буде розв'язане".

„Література так, як і наука сьогочасна, повинна бути робітницею на полі людського поступу. Її тенденція і метод повинні бути наукові. Вона громадить і описує факти щоденного життя, вважаючи тільки на правду, не на естетичні правила — а заразом аналізує їх і робить з них виводи, — се її н а у к о в и й р е а л і з м (підкр. І. Франка); вона через те вказує хиби суспільного устрою там, де не все може добратися наука (в житті щоденнім, в розвитку психологічнім страстей та намістностей людських) і старається будити охоту і силу в читателях до усунення тих хиб — се її поступова тенденція".[5]

Таке літературне „вірую" молодого Франка-суспільника. Література має бути робітницею на полі людського поступу, слугою науки, все, що поза тим — старе сміття. І в згоді з цією проклямацією Франко пише образки з життя робучого люду „В поті чола", повість „Boa constrictor", цикл „Борислав", вірш „Наймит" і відомий програмовий вірш „Каменярі", що своїм важким настроєм і фаталістичною неминучістю характеризує не тільки тодішню громадівську поезію Франка, але й усе ставлення тодішньої молоді, яка симпатизувала драгоманівським гаслам:

„Отак ми всі йдемо в одну громаду скуті
Святою думкою, а молоти в руках.
Нехай прокляті ми і світом позабуті!
Ми ломимо скалу, рівняєм правді путі,
І щастя всіх прийде по наших аж кістках."

Збірка „З вершин і низин", видана 1887 року,[6] що завершує цей перший після „Із літ моєї молодости" (1873-1878) період Франкової творчости, пройнята сливе уся натуралістичними поглядами і науковим реалізмом, що його скомпонував собі Франко під впливом Драгоманова і ще деяких російських ідеологів, як Пісарев та інші. Очолює збірку „Вічний революціонер", або іншими словами „дух, наука, думка, воля" і громадівськими мотивами пронизані всі цикли поезій Франкових у цій збірці, не тільки „Осінні думи", „Скорбні пісні", „Думи пролетарія" і „Тюремні сонети", „Галицькі образки", але й такі як „Веснянки", „Exscelsior", „Сонети" і навіть поезії з циклу „Картка любови".

---

[4] Див. Михайло Бернштейн, З ранньої діяльности Франка— критика. „Жовтень", книжка 3, за березень 1956 стор. 89.

[5] Іван Франко. Література, її завдання і найважніші ціхи. В збірці: Публіцистика. Вибрані статті. Держ. в-во худ. літератури, Київ, 1953, стор. 30-31.

[6] Користуємося виданням: Іван Франко, З вершин і низин. Збірник поетичних творів 1873-1893. Українська Накладня, Київ-Ляйпціґ (без дати), стор. 720.

НТШ В ЕВРОПІ ВШАНОВУЄ ПАМ'ЯТЬ ІВАНА ФРАНКА

В біжучому році українська спільнота широко відзначає й відзначатиме пам'ять одного з найвизначніших українців, Івана Франка — в зв'язку з Його подвійним Ювілеєм: 100-річчя народження й 40-річчя смерти. Ці святкування у більших розмірах започаткувало Наукове Товариство ім. Шевченка, і то двома рівнобіжними й рівночасними імпрезами: Науковою Конференцією у Ню Йорку і Прилюдним Засіданням у Парижі. Це зрозуміле, що саме НТШ веде перед у відзначенню пам'яти цього небуденного Українця, бо ж саме із названою науковою установою був Він зв'язаний дуже тісно: Як дійсний член його Філологічної Секції вклав Він у розбудову Товариства чимало праці, що й зумовило Його вибір на директора Філологічної Секції, а потім призвело до наділення Франка найвищим відзначенням, яке Товариство посідає: Почесним Членством.

Підготовою Засідання у Парижі зайнявся Сарсельський Науковий Осередок, а в самому Засіданні прийняли активну участь всі його наукові співробітники. Засідання відкрив довшим вступним словом голова НТШ в Европі, проф. д-р В. Кубійович, а опісля виступили з доповіддями три дійсні члени Товариства, які говорили на наступні теми: проф. М. Глобенко — „Криза Франкознавства"; проф. д-р О. Кульчицький — „Психосоціяльні аспекти „Мойсея" І. Франка"; проф. д-р В. Янів — „Душевні переживання в'язня в „Тюремних Сонетах" І. Франка".

Проф. Кубійович з'ясував у своєму вступному слові ті причини, чому саме НТШ повинно насамперед віддати поклін пам'яті І. Франка. Згадавши про організаційну Його працю в НТШ, яка припадає на час найбільшого розвитку Товариства (і яка — поруч із працею Грушевського й Гнатюка — саме найбільше до того розвитку спричинилася), проф. Кубійович спинився на багатій дослідницькій праці Франка, головно в ділянках історії української літератури й етнографії. Промовець підкреслив, що майже всі визначніші твори Франка з'явилися у виданнях НТШ. Окремо відзначив він невдячну редакційну роботу Франка, мало видну назовні, але важливу для виховання наукового доросту, що його Франко намагався притягти до співпраці у редаґованих ним виданнях.

Коли тісне пов'язання Франка із НТШ вкладає саме на ту установу обов'язок послідовно досліджувати його життя й творчість, то це завдання спеціяльним тягарем спадає на згуртованих у НТШ дослідників на еміґрації, а це тому, що пам'ять Франка відзначають і на Рідних Землях, але там перебрала франківські святкування в свої руки окупаційна влада й представляє Франка в кривому дзеркалі, відповідно до потреб своєї політики: у працях, які на Україні появляються, постать Франка виходить скривлена, наче б то він був вузьким послідовником російських революціонерів - демократів, приятелем російського народу, переконаним марксистом, воюючим безбожником. І за цих умов тільки українські вчені на еміґрації зможуть вивчити постать Франка свобідно, і представити її такою, якою вона була справді, — без фальсифікацій і без тенденційного насвітлення.

Проблеми фальсифікації поглядів Франка стосувалася перша доповідь Засідання. Доповідач, — проф. М. Глобенко, спершу коротко спинився на тому, як розвивалося франкознавство відразу після революції. Зокрема згадав важливу бібліографічну працю В. Дорошенка і багатотомове видання творів Франка, здійснене у 20-их рр. кооп. т-вом „Рух", а також публікацію численних спогадів про письменника у 20-30-их рр. Вплив панівної соціологічної методи вже тоді неґативно відбивався на вивченні життя і творчости Франка, накладаючи тавро однобічности (О. Дорошкевич, А. Музичка та ін.), а ще частіше спричиняючи вульґаризацію тлумачення (В. Коряк, А. Річицький і багато ін. авторів). Однак у 20-их рр. ще з'явився ряд цінних праць, зокрема С. Єфремова, М. Зерова, П. Филиповича й ін. З побільшенням тиску на українську культуру вужчали межі дослідження, яке звелося до повторення тих самих формул про „ідеологію демократичного, радикального крила галицької дрібнобуржуазної інтеліґенції" тощо. В особливо важкій кризі франкознавство опинилося після 1946 р. Її демонструє 20-томове ювілейне видання творів Франка з випущенням місць, де, на думку офіційних редакторів, Франко робив „неорганічні" для нього „помилки". Біографія і творчість викривлюються, представляються з неприхованою тенденційністю, щоб великий письменник виступав перед читачем — відповідно до наперед визначеної схеми — послідовником російських революціонерів - демократів, що зазнав чималого впливу марксизму, „гарячим прихильником" і пропаґатором російської літератури, ворожим до українського громадянства. Замість об'єктивного вивчення складної еволюції його творчости, вириваються з біографії і творів Франка окремі місця, яким надається тривіяльно-пропаґандивного освітлення. При порушенні найелементарніших вимог літературознавчого дослідження в даний момент в УССР, не може бути мови про справжнє наукове франкознавство.

Наступна доповідь, професора Кульчицького, була більш специфічного характеру.

Доповідач поставив тезу про далекойдучу згідність між естетичним, тому синтетичним схопленням психосоціяльної дійсности засобами поетичної візії і між науковим психосоціяльним дослідом цієї ж дійсности сучасною соціопсихологією. Чотири катеґорії соціопсихології, — маса, — юрба, — провідник, — нарід, — та їх динамічне взаємовідношення у поетичній візії Франка і в науковій інтерпретації психосоціології Гайґера, Рейвальда, Мек Давґела, (що використовують теж доглибно - психологічні погляди Адлера, Фройда, і Юнґа) — виявляють в основному тільки ті різниці, які виникають із вживання метафоричного стилю - поезією і термінологічного формулювання — наукою. Якщо поетична візія залишається далеко позаду науки у вияснюванні психосоціяльних явищ, вона (за думкою доповідача) часто випереджує науковий дослід в „пенетрації" суспільних феноменів, у внутрішньому їх „інтуїтивному пронизанні". Поетична візія натякає авіть на можливості нових поглядів у деяких відтинках соціопсихології. Так напр. побіч типів „вожаків юрби", витворених змаганням до надкомпенсати власної меншецінности (Датан і Авірон в адлерівській інтерпретації), могли б соціопсихологія розглянути тип провідника (Мойсей), що формує збірну психіку народу наслідком своєї „понадцінности", яка силою „плятонського еросу" намагається наповнити своїми цінностями збірну душу народу. Теж якщо йде про саму категорію „народу", поетична візія Франка поширює психосоціяльний підхід, докидаючи до відомих націотворчих чинників (земля, релігія, мова) метафізичний чинник „почуття післанництва" (Вернер Сомбарт) нації, як „психічно - духової постаті" (Г. Фраєр) культури. Розбудова тих ідей Франка могла б бути цінним українським вкладом у теорію нації.

В останній доповіді представив проф. Янів, як відбилися в'язничні переживання Франка у його спеціяльному циклі „Тюремні сонети", відзначаючи типові для психології в'язня моменти. Цитуючи найбільш характеристичні місця, доповідач порівнював їх із аналогічними місцями з творчости Шевченка, Кравцева й ін. поетів - в'язнів, при чому йшло йому про підкреслення своєрідної закономірности в'язничних переживань, коли за тотожних умов з невідхильною силою з'являються тотожні реакції, що відбивається у віршах до тої міри, що поодинокі малюнки, а то й слова є дослівно ті ж самі (реакція на прийом до в'язниці, коли в'язнів „вписують в реєстри" і докладно їх описують; характеристичне для вязня ходження по келії й числення кроків; почування, які зроджує в'язничний прохід; почуття образи при частих обшуках, тощо).

Автор проаналізував окремо, чому ув'язнення Франка не призвело його до характеристичного для багатьох в'язнів філософування, яке породжує питання про значення життя й призначення людини, і вказав, що Фрако тому не ставив собі тих питань, бо його ув'язнення ніколи не загрожували ні його фізичному ні духовому життю, і він ніколи не стратив контакту із життям, повним творчости, плянів і намірів.

Найдокладніше змальовано реакцію Франка на відчуття образ, яких джерелом є в'язниця, а які мають своє джерело в рівній мірі в етичній, що й естетичній сфері. Доповідь кінчилася ствердженням, що не зважаючи на „закономірності" тюремного життя, ув'язнення не в силі зломити вольного духа, яким був Франко, що змалював у низці сонетів свою віру у вартість свого терпіння, — того терпіння, яке було тільки продовженням страждань тисячев вибранців, що боролися без страху за правду.

Прилюдне Засідання, присвячене різним аспектам життя і творчости Франка, вказало на доцільність влаштовувати подібні імпрези, які з одного боку спричинюються до ознайомлення ширших кіл нашого громадянства з нашими творцями, з другого ж боку висвітлюють деякі досі недосліджені моменти. Щоб зазнайомити з думками поодиноких доповідей якнайширший загал, а також, щоб збагатити тематику Наукової Конференції братнього НТШ у ЗДА, дві доповіді, приготовлені на Засідання в Парижі, були переслані до відчитання в Ню Йорку.

Треба сподіватись, що заінтересування, викликане Засіданням спричиниться до інтенсифікації дальших франківських святкувань в Европі.

НАДЗВИЧАЙНА КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ І БРАТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ КАНАДИ

МҐР. ВАСИЛЬ ГУЛЬТАЙ ОБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ УНО. — ПОЧЕСНИМ ДОСМЕРТНИМ ПРЕЗИДЕНТОМ УНО ІМЕНОВАНО ІНЖ. ВОЛОДИМИРА КОССАРА

Торонто. — Як уже повідомляла „Свобода", в днях 18—20 травня ц. р. відбулася в Торонті в домі УНО 18-та Надзвичайна Крайова Конференція Українського Національного Об'єднання і Братніх Організацій Канади, в якій взяли участь представники Об'єднання з усіх українських осередків Канади. В програму пленуму конференції входили передусім доповіді мґра Василя Гультая п. н. „Два останні роки в праці нашої організації" та доповідь організаційного референта КЕ УНО Миколи Плав'юка п. н. „Перспективи праці УНО на майбутнє", обидві присвячені проблемі організаційного охоплення нових форм і виявів українського життя на терені Канади. На пленумі обговорено справу змін статуту УНО, зокрема в тому напрямі, щоб УНО очолювала окрема п'ятичленна Президія, діяльність якої має контролювати Провірна Комісія, до якої входили б голови крайових проводів УНО, Української Стрілецької Громади, ОУКанади і МУНаціоналістів. Запропоновані зміни в основному вирішено згідно з проєктом статутової комісії, але остаточна редакція статуту буде прийнята на Ювілейній Конференції УНО, що відбудеться в 25-річчя існування УНО в 1957 році. Вибір нової президії УНО відбувся вже згідно з запропонованими змінами. Відзначуючи довголітню працю і заслуги для УНО, Конференція іменувала інж. Володим. Коссара з Вінніпеґу почесним досмертним президентом УНО, Головою нової Президії мґра Василя Гультая, його заступником Миколу Плав'юка з Гемілтону і секретарем Василя Білака з Торонта. Дальшими членами обрано д-ра М. Суховерського з Едмонтону і д-ра Степана Держка з Саскатуну та їх заступниками Юрія Карманіна з Торонта та інж. Богдана Зеленого з Виндсору. До Провірної Комісії під головуванням дир. Гната Поворозника увійшли: мґр. І. Гаврик, Олекса Шестовський, Тома Павличенко та Казимира Яворська. В рамцях Конференції, відбулися вибори проводів Братніх Організацій. З приводу конференції відбувся в концертовій залі Роял Йорк Готель репрезентативний бенкет для учасників і запрошених гостей. Головним промовцем на бенкеті був Рене Бодуен, спікер Оттавського Парляменту. В бенкеті взяли участь м. ін. посли парляменту П. Гіллер, Д. Керрик, Ч. Генрі, полк. Дж. Гантер, Ч. Рей, українські посли М. Старчевський, І. Дікур та Ф. Заплітний, майор міста Торонта Натан Филипс, сенатор Артур Ребак, алдермен д-р. Іван Кучерепа, представники українських Церков о. кан. Петро Каменецький й о. мітрат Петро Самець, гість з Европи інж. Осип Бойдуник та інші. Проводив бенкетом п. Остап Шах.

ДЕҐРАДАЦІЯ СТАЛІНА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лення про потреби народу . . . в праці Сталіна наступив розрив теорії і практики. У багатьох випадках він робив якраз протилежне тому, що зовсім правильно говорив чи писав . . ."

Перелік „помилок" Сталіна супроводиться підкресленням його заслуг. „Коммунист" (ч. 5) пише: „Партія, ведучи боротьбу проти культу особи, не забуває про великі заслуги И. В. Сталіна перед нею, перед робітничою клясою СССР і всім міжнародним комуністичним рухом. Загальновідома позитивна роля И. В. Сталіна в підготові й переведенні соціялістичної революції, в громадській війні, в боротьбі партії, її ЦК проти перекручувачів і ворогів ленінізму — троцькістів, зінов'євців, правих опортуністів, буржуазних націоналістів, — у боротьбі за побудову соціялізму в нашій країні."

„Партийная Жизнь" (ч. 6) зазначає: „Сталін є одним з найсильніших марксистів і його логіка, сильна воля, його теоретичні праці мали великий вплив на кадри, на працю партії." У передовій статті „Коммунист" (ч. 5) робить важливий висновок: „Варто сказати, що критику культу особи невірно було б тлумачити як відмову від творів И. В. Сталіна, який є одним із найсильніших марксистів. Треба взяти з сталінських творів усе цінне, піддавши критичному розглядові невірні засади в них." Сталін „розвинув в ряді питань марксистсько-ленінську теорію. Він написав чимало видатних наукових праць, які входять в ідейний арсенал нашої партії, всього совєтського народу, світового комуністичного руху." „Коммунист" деякою мірою виправдує Сталіна навністю „капіталістичного оточення", загроза якого вимагала міцної централізованої влади.

Деґрадацію Сталіна до рівня одного з провідників партійної верхівки треба вважати закінченою. Сьогоднішній ЦК робить усе, щоб стримати антисталінську кампанію. Статті про Сталіна появилися в мало поширених серед народу фахових журналах. Товсті літературні журнали, що друкують багато політичного матеріялу зовсім не зачіпають Сталіна. Мовчить уся совєтська преса. У всіх партійних організаціях відбулися збори на яких засуджено культ особи, але, за окремими незначними вийнятками, преса нічого не пише, як проходили ці збори. Спізнене роз'яснення „Коммунистом", як треба трактувати Сталіна, вказує на хаос в головах підсовєтського населення, яке по-своєму трактує політичні процеси.

З частковим засудженням Сталіна малощо змінилося в совєтській структурі. Терор, забріханість преси, економічний визиск існують в такій же мірі, в якій це було за Сталіна.

Л. Лиман

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

День У. Н. Союзу.

Як все, так і цього року зібрався Заряд домів Українського Народного Союзу на нараду в справі уряджения Дня УНСоюзу, бо День Нар.. Союзу тішиться признанням серед мас українського громадянства нашого терену. Та не тільки українці нашого терену беруть участь в тому дні, але й інших місцевостей приїжджають, щоб подивитися на цей союзовий здвиг. Це є доказом, що українська союзова громада в Шикаґо тішиться доброю опінією і в позамісцевих наших громадян. Беручи це все під увагу, Заряд підготовляє все таку програму, яка була б гідна цього дня. У відділах нашого терену, яких є понад 30, є згуртована переважаюча більшість нашого громадянства, не дивлячися на релігійні, чи політичні переконання. По довгій дискусії устійнено, що День УНСоюзу має відбутися 15 липня 1956 в городі св. О. Николая при Гіґґінс Ровд. Програма цьогорічного дня буде дуже гарна. Як кожного року, так і цього буде вибір Королеви дня, з тою одначе різницею, що Королева не одержить даруиків, як попередніх років, а поїде на кошт УНС на один тиждень на Союзівку на курси Українознавства. Крім того Заряд домів уфундує переходову чашу для переможної дружини в відбиванці. Як зачуваю, участь у змаганнях візьмуть такі наші передові українські спортові дружини — як Леви і Крила.

Заряд домів УНС звертається до всіх Організацій нашого терену, так церковних як і світських, з проханням здержатися в тому дні від уряджування всяких імпрез.

Збори Окружного Комітету УНС.

Дня 28 квітня 1956 р. зібралися представники Відділів УНС нашого терену на річні збори Окружного комітету. Збори відкрив голова п. Шпікула Тарас, подаючи рівночасно порядок нарад, який прийнято без змін. На предсідника зборів вибрано Михальцевича Івана, а на секретаря проф. Красника Івана. По відчитанню протоколу і звітуванню Управи і Контрольної комісії приступлено до живої дискусії, яка є доказом, що наше громадянство цікавиться працею керівних органів УНС нашого терену. Одною з найважніших заторкнених проблем було: Яке є відношення Окружного Комітету УНС до творення нових відділів УНС на нашому терені? Майже всі присутні висказалися, що затвердження нового відділу належить до Централі УНС. Але рішати про доцільність творення нового відділу повинен Окружний Комітет.

По дискусії і уділенню абсолюторії, приступлено до вибору нової Управи і Контр. Комісії.

До Управи вибрані: Шпікула Тарас — предсідник, Попель Михайло — містопредсідник, Івасютин Володимир — секретар, Максимів Василь — касир. Конт. Комісія: Коцелко Степан, Семків Василь і Фединський Володимир. Дописувачі: п. Шпікула Марія — анг. мовою та Михальцевич Іван — укр. мовою.

Михальцевич Іван.

Збільшується число захворінь на поліо

Вашингтон. — Уряд Публічного Здоров'я повідомив, що в попередньому тижні значно збільшилося число захворінь на дитячий параліч. Але цей Уряд заспокоює населення, що це збільшення є чисто сезонове, а не знаком епідемії, бо в тепліших місяцях звичайно збільшується число випадків захворінь на цю недугу. В попередньому тижні число нових випадків поліо становило 112, а в тижні, що був перед тим — 85. Та в тому самому тижні в 1955 році нових захворінь було — 240. Цього року захворінь на поліо було 1,744, а в тому самому часі попереднього року — 2,286.

Д-р Антін Жуковський вийшов ціло з залізничої катастрофи

Стіл, Північна Дакота. — Щоденник „Ди Бісмарк Трібюн" повідомляє про те, як майже чудом вийшов ціло з залізничої катастрофи, яка сталася недалеко міста Стіл у Північній Дакоті, український лікар і відомий громадський діяч (голова філії УККА на Північну Дакоту) — д-р Антін Жуковський. На дорозі, через яку переходить залізнича лінія, сталася автова катастрофа, в якій були поранені чотири особи. О год. 9.35 ввечорі д-р Жуковський давав іньєкцію одному з цих пасажирів, коли над'їхав тягаровий поїзд, який мав 75 вагонів. Внаслідок того, що залізничі рейки під час автової катастрофи були пошкоджені, поїзд вийшов з рейок і 33 вагони були зовсім розбиті. Катастрофа сталася так несподівано, що д-р Жуковський ледве вспів вхопити одного з поранених пасажирів і відскочити набік. Рух на лінії спинений був на три дні, а шкоди, спричинені катастрофою, виносять 500,000 долярів.

● **Три найвищі головачі СССР,** Хрущов, Булґанін і Молотов, заявилися проти подорожі совєтських „культурників" до ЗДА, поки зобов'язує закон про відбивання пальців для чужинців, яка старається за візу до ЗДА. Щоб уможливити (зрештою, нікому, крім большевиків, непотрібний і небажаний) приїзд різних совєтських делеґацій, як ось, напр., наказних православних духовників з СССР, Державний Департамент трактує їх, як „офіційних репрезентантів", які не потребують відтискати пальців. Але московський балет, що мав прибути до ЗДА в кількості 90 осіб (скільки з них шпигунів?) — визнано „приватними" особами.

Англія закидає Греції нельояльність супроти НАТО

Лондон. — Пропаганда ненависти супроти Англії, яку веде грецька радіостація з Атен, є порушення засад льояльности супроти духа Північно-Атлантійського пакту, до якого належать Англія і Греція. Поки Греція не припинить нацьковувати кипрських греків до терору і насильства супроти англійських вояків та спокійних громадян Кипру, так довго не може бути довір'я ані приязни між Англією і Грецією. Заявив це англійський прем'єр Антоні Іден у промові в Норвіч, заявивши водночас, що тільки тоді, коли Греція припинить свою політику, яка йде по лінії кипрських терористів, можуть розпочатись нові переговори про розв'язання проблеми Кипру по лінії широкої автономії для Кипру, але збереженні його в рямцях Британійського коммонвелту. Іден відкинув суґестію деяких англійських кол, що може інтереси Англії були б забезпечені, якби Кипр, перейшовши під володіння Греції, дозволив на дальші морсько-летунські бази для НАТО. Іден заявив, що Кипр є такий необхідний для забезпеки „законних і життьових інтересів" Англії на Середньому Сході з його джерелами нафти, що всяке інше панування на Кипрі наражувало б на небезпеку ті інтереси.

Бомбовики приготовані на відбиття атомовими бомбами малої аґресії

Сан Франсіско, Каліф. — Командант 9-ої групи летунських сил генерал майор Е. Дж. Тімберлейн заявив на річній конвенції Товариства Летунських Журналістів, що джетові нищильні літаки та легкі бомбовики приготовані на те, щоб, на випадок потреби, відбити малу місцеву аґресую і при допомозі атомових бомб „спаралізувати ворожі збройні сили на фронті". Тактична Команда Летунських Сил має приготовані рухомі групи летунських сил, які впродовж кількох годин можуть залетіти до будь-якого місця в світі, доповнюючи своє пальне під час лету. На цих самих зборах заступ. шефа дослідного Відділу при команді фльоти капітан А. Б. Мецґер повідомив, що ЗДА матимуть готового сателіта (штучного місяця) ще перед кінцем 1958 року. Цей сателіт зможе кружляти довкола землі. Щоб збудувати цього сателіта, сказав капітан Мецґер, треба переступити межі науки, яка досі відома інжерам — конструкторам.

Совєтський шпигун Міхеєв мусів виїхати із ЗДА

Вашинґтон. — Урядовець совєтської амбасади Владімір Міхеєв виїхав із жінкою і дитиною із ЗДА, бо його оскаржували в тому, що в шпигунських цілях старався зближуватися до американських федеральних урядовців. Від'їзд Міхеєва потвердили з державного департаменту, а з совєтської амбасади повідомили, що цей їхній урядовець „виїхав" на відпустку. В урядових американських колах сумніваються, щоб Міхеєв повернувся вже з своєї „відпустки" до ЗДА. 28-річний Міхеєв старався дістати від американських урядовців інформації про американське летунство та інші оборонні справи. Справою Міхеєва зацікавилися були й конґресмени та домагалися переслухання в його справі. Та поки це сталося, совєтська амбасада повідомила про виїзд Міхеєва на „відпустку".

812 осіб з Арґентини знову виїхали „на родіну"

Буенос Айрес. — 1-го травня виїхав з Арґентини дальший транспорт поворотців „на родіну", які послухали совєтської пропаґанди та дали себе репатріювати додому. Вони відплили кораблем „Ентре Ріос" до Одеси, звідки мають роз'їхатися до своїх країн. Кореспондент „Н. Й. Таймсу" Едзард А. Морров повідомляє, що між цими репатріянтами є багато українців і білорусинів. Це вже другий транспорт, бо перший виїхав в березні цього року, і тоді поїхало до СССР 780 осіб. При кінці цього місяця має виїхати дальший транспорт, в якому має бути коло 800 осіб. До кінця цього року мало б виїхати з Арґентини, Уруґваю і Параґваю коло — 30,000 осіб. Кореспондент наводить слова якогось українця, який назвав себе „Владком", який сказав таке: „Ну, і чому ж я виїжджаю після 18 річного побуту тут? Я не думаю, щоб там було важче заробляти гроші як тут. Крім того, з дому мені пишуть рідні, що там тепер краще життя для українців, коли вони не є під польським пануванням". Та не всі такі певні цього, бо одна жінка сказала: „Шукаємо, самі не знаємо чого. Читали ми в газетах і часописах, як там. Та хто може сказати правду, — можливо, що їдемо до кращого; а може і до гіршого"! —

Совєтський аґент поранив був моряка Рябенка перед виїздом „на родіну"

Петерсон, Н. Дж. — Моряк Михайло Маслов, — один із тих совєтських моряків із корабля „Туапсе", який залишився в цій країні, подав нові подробиці про те, як комуністи змушували тих втікачів до повороту на родіну. В інтерв'ю з представником „Ассош. Пресс" Маслов заявив, що „немає найменшого сумніву, що совєтський аґент хотів при допомозі страху змусити моряка Віктора Рябенка до повороту „на родіну". И тій цілі той аґент поранив був Рябенка в Петерсоні о півночі тиждень перед вивозом моряків. „Чути було крик і стукіт на сходах, оповідав Маслов, і коли я відкрив двері, Рябенко, заточуючися, ввійшов до кімнати. Він нарікав, його плащ був подертий, а груди поранені, одежа скривавлена". Рябенко сказав, що його пробив ножем совєтський аґент, який говорив до нього по-російськи, кричачи: „Ідьте до Росії, ви ж комуніст, а вони туди належать!"

Сенат прийняв законопроєкт про смертну кару для продавців наркотиків

Вашинґтон. — Сенат прийняв законопроєкт про смертну кару для продавців героїни, які постачають цей наркотик малолітнім. До смертної кари будуть засуджені і ті продавці героїни, які третій раз будуть засуджені за продаж наркотиків дорослим особам. Героїна — це наркотик, який спричиняє наркоманам „повільну смерть". Сенат ухвалив також законопроєкт про кару довгорічної в'язниці за користування „комунікаційними можливостями" для влегшення незаконного продажу наркотиків. Згідно з цим законопроєктом не можна буде припинювати виконання кари продавцям наркотиків. Цей законопроєкт переслано до Палати Репрезентантів.

СОВЄТИ ДОВЕЛИ ДОНБАС ДО ПОСТІЙНОГО „ПРОРИВНОГО" СТАНУ

Московська „Правда" з 27 травня повідомляє, що в Києві відбулося засідання центрального комітету компартії УССР з участю міністра вугільної промисловости СССР Задемідька та члена президії ЦК компартії СССР Кириченка, бувшого першого секретаря компартії України. На засіданні обговорювано причини щораз більшого недовиконування програми видобутку вугілля в Донбасі. Ухвалою центрального комітету партії громадським і партійним організаціям Сталіно і Ворошиловграду наказано негайно „підтягнутись", щоб вивести вугільні копальні з постійного „проривного" стану. Неможливі мешканеві умовини в шахтарських селищах спричиняють масову втечу мобілізованої на роботу в Донбасі молоді назад до тих міст і сіл, звідки їх вивезено. Як репресію за невиконання виробничих плянів в копальнях переводяться численні звільнення з праці інженерів і адміністраційного персоналу.

● Моше Шарет, міністер закордонних справ Ізраїлю, вперше заявив, що його уряд готов впустити назад невелику кількість арабських утікачів, які мають родини і кревних в Ізраїлі. Ізраїльський уряд відмовляється прийняти значну кількість арабських втікачів, побоюючись, що вони можуть стати в тій країні революційним елементом.

● Сенат ухвалив законопроєкт, який касує 92-річну традицію, згідно з якою не можна було підвищувати ранґу тих офіцерів фльоти, що не відбували службу на морі. Фльота домагалася цієї зміни, бо в ній служить багато спеціялістів, які ніколи не повнили служби на морі.

Посмертні Згадки

НАСТЯ ОСМІЛОВСЬКА (Неллі Олсен), предсідниця 171 Відд. УНСоюзу ім. Лесі Українки в Джерзі Ситі, померла в суботу, 2-го червня 1956 року. Покійна полишила в смутку родичів Марію і Якова, сестру Юлію, братів Михайла і Андрія. Похорони відбудуться в середу, 6-го червня 1956, о год. 9-ій рано з похор. заведення І. Ковальчика і Укр. кат. церкви св. Петра і Павла в Джерзі Ситі. — В. 'й П!
С. Раси, секр.

ТЕОДОЗІЯ СМЕТАНА, членкиня 287 Відділу УНСоюзу „Сини України" в Джерзі Ситі, померла в дні 20-го травня 1956 р., по довгій недузі, проживши 83 роки. Покійна народилася в 1873 році в Криниці, пов. Новий Санч, Зах. Україна. Полишила в смутку дочки Теклю, Ірину, Олену, Марію, Анну та синів Михайла і Петра. Покійну похоронено в Глен Ляйон, Па. — В. Їй П.!
Т. Литвинюк, секр.

АНДРО КОБАСЯР, довголітній член 10-го Відділу У. Н. Союзу в Ансонії Конн., помер 12 квітня 1956 р. Покійний походив з Рихвата, пов. Горлиці, Галичина. Похорон відбувся 16 квітня з похоронного заведення до церкви св. Ап. Петра і Павла, а відтак на цвинтар в Дербі, Конн. Полишив у вел. смутку дружину Марту, 5 доньок і 2 синів. Б-во стратило доброго члена і доброго парафіянина. — В.П.П.!
В. Глива, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЮТИКА, Н. Й. — Відділ 483 св. Петра і Павла повідомляє усіх членів, що збори відбудуться в суботу, 9 червня на яких будуть роздані дивіденди. Повинністю кожного члена прибути на ці збори. — Управа.

БРОНКС, Н. Й. — Відд. 210 повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 9-го червня, о 8-ій год. веч., 714 Logan Ave. Просимо прибути всіх, маємо важні справи до полагодження. — І. Василяк, предс.; М. Яйко, кас.; І. Франко, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ Відд. 155, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в п'ятницю, 8-го червня, о год. 7-ій веч., в залі, де звичайно. Проситься всіх членів прибути, буде важна справа до полагодження а іменно справа прогульки на Союзівку, в неділю, 17-го червня ц.р. де буде відкриття літнього сезону. На останніх зборах більша часть членів зголосилась їхати, тому проситься всіх тих, що зголосились і тих, які мають охоту їхати прошу прийти і взяти білети. Білет в обі сторони коштуватиме $3.00. Білети продається також і не членам, коли зголосяться. — І. Будняк, предс.; І. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. — Відділ 292 подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 10-го червня, о год. 1:30 попол., в УНДомі при Мішіґан і Мартин вул. Проситься членів вписувати до Союзу своїх дітей, приятелів і знайомих, щоб наш Відділ виповнив назначену нам квоту в цій кампанії за приєднуванням нових членів. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості. — А. Повшок, предс.; П. Федик, фін. секр.; М. Ціко, кас.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас наш Найдорожчий Муж, Батько й Дідуньо

бл. п. МИХАЙЛО ПАВЛЮК,

б. радник суду в Раві Руській, Зборові, Винниках і Львові, не дочекавшись повороту на рідну землю, що за нею так незмірно тужив.

По нашій невіджалуваній втраті й у глибокому смутку зазнали ми багато співчуття, потіхи від наших Рідних, Приятелів та Знайомих. Щиро вдячні за вияви прихильности, цією дорогою складаємо подяку всім, що в часі недуги хворого й по Його смерті приносили Йому й нам слова розради. Особливо дякуємо п. Д-р З. Гілеві з Трентону, Н. Дж., що виявив багато серця й прихильности не лише в часі недуги хворого, але також під час приготовування похоронів. Ми вдячні о. деканові М. Гілеві з Грейт Медовс, Н. Дж. й Отцям Т. й Й. Атаманюкам з Трентону за уділення Найсвятіших Тайн, відслуження парастасу, Служб Божих, похоронних обрядів та за зворушливі прощальні слова.

Дякуємо всім Рідним, Приятелям і Знайомим, що взяли участь в похоронних обрядах, а також усім, що співом звеличали сумні відправи. Ми вдячні за квіти Вп. Макухам, Гілям, Петрусикам, Д-р Гілям, п. Гецам, Мриглодським та Гуляям, а за жертвування заупокійних Служб Божих: о. деканові Трешневському з Филаделфії, п. Гілевій з Грейт Медовс, Н. Дж., проф. Каськову з Нюарку, Н. Дж., п. Корецькому з Белведір, Н. Дж., п. Д-р Гілям та п. Волинцеві з Трентону, Н. Дж.

Вкінці дякуємо власникові похоронного заведення п. М. Кошекові з Трентону за старанне переведення похорону.

Щире спасибіг!

МАРІЯ ПАВЛЮК, Дружина
Д-р ОРЕСТ й АНІТА ПАВЛЮКИ, син й невістка
АНІЗІЯ й Д-р ЄВГЕН ГІЛЬ, дочка й зять
МОНІКА й МАРКО ПАВЛЮКИ, внуки.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Місячні збори Б-ва св. Василія Відд. 161 відбудуться в суботу, 9-го червня, о 7-ій год. веч в домі УНС, 600 Glenwood Ave. Присутність всіх членів обов'язкова. — К. Кудрик, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Збори Б-ва св. Петра і Павла, Відд. 220 відбудуться в суботу, 9-го червня, о год. 7:30 веч., в парафіяльній залі 4952 S. Paulina St. Будуть важні наради в справі пікніку і участи в посвяченні угольного каменя нової цілоденної школи. Довгуючі члени повинні заплатити свої довги, бо інакше будуть суспендовані. — М. Михайлишин, предс.; П. Блідий, кас.; Г. Гарасим, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 367, відбудуться в неділю, 10 червня, о 1:30 попол., у Церковній залі. Просимо всіх прийти на збори і забрати свої дивіденди. Довгуючі члени мають вирівняти свої довги. Обов'язок кожного члена старатися приєднувати нових членів до Т-ва. — К. Манківський, предс.; П. Дзюба, кас.; В. Попович, секр.

ОЛІЄН, Н. Й. — Т-во Зап. Січ, Відд. 363, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 10 червня, о 2 год. попол., в домі 1003 Брук вул. Проситься усіх членів прибути на збори, є важні справи до полагодження. Ваша присутність є конечна. — О. Іванців, предс.; Г. Романків, кас.; Д. Базів, секр.

КЕМПБЕЛ, О. — Т-во Сокіл Відд. 218 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 10-го червня, о год. 2-ій попол., в Н. Домі 165 Gordon Ave. Обов'язком всіх членів явитись на піврічних зборах, вислухати звітів урядників і контролі. Неприявні члени на піврічних зборах будуть платити кару після річної ухвали. Пригадується довгуючим вирівняти свої членські вкладки, в противнім разі будуть суспендовані. — Управа.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 306, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 9-го червня, о 7:30 веч. Будуть звіти управи за 6 місяців з приходу і розходу і буде справа прогульки на Союзівку в неділю, 17-го червня 1956. Проситься всіх взяти участь в цій гарній прогульці. Збори відбудуться в С. Берези, 610 Van Buren Ave., — С. Береза, предс.; І. Ошуст, кас.; А. Андрійців, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Відд. 334 ім. І. Франка відбудуться 10-го червня (в другу неділю по першім) о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі де звичайно, кім. 22 на 1-ім пов. Проситься членів вирівняти всі свої залеглості і пригадується привести нових членів. Кожний, що приєднає нового члена, одержить спеціяльну нагороду. — Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, секр.-кас.; Г. Демкович, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 3678. Тарзан знов у дії.

"THE WOMAN REMAINS AS HOSTAGE!" SHOUTED OGWA. STORB REALIZED THE ONLY HOPE OF ESCAPE LAY IN GIVING FLYING LESSONS TO THIS SAVAGE CONGO CHIEFTAIN!

...LATER, A SUN-BRONZED FIGURE RETURNED TO THE TREE SHELTER AND FOUND STORB'S NOTE.

TARZAN READ OF THEIR DECISION TO PROCEED ALONE AND FROWNED, FOR HE KNEW THE PERILS THAT LAY IN THEIR PATH TO FREEDOM.

— Жінка залишається закладником! — вигукнув Оґва. Сторб зрозумів, що єдина надія на втечу — це давати лекції летунства цьому дикому ватажкові з Конґа.

Пізніше осмалена сонцем постать вернулася до шатра на дереві і знайшла записку Сторба.

Тарзан прочитав їхнє рішення самим іти далі і насупився, бо він знав про небезпеки, які лежали на їхньому шляху до волі.